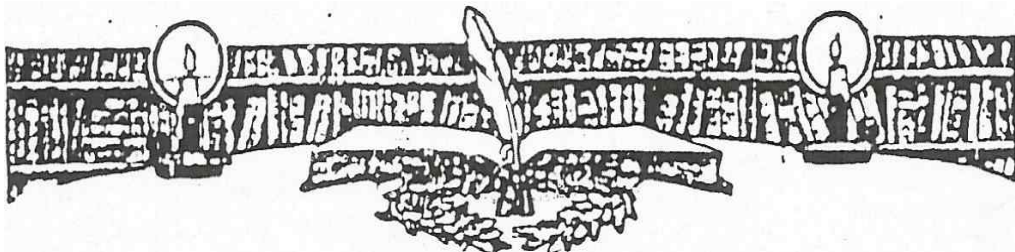

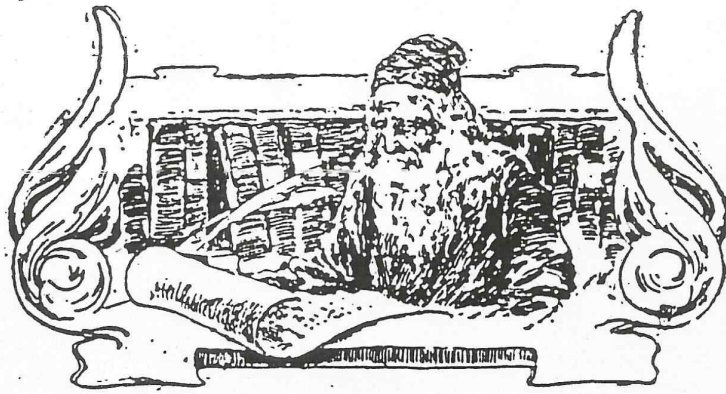

Valamon luostarin arkisto

-Arkkimandriitta Pankratiy (vas) oli silminnähdyn tyytyväinen ja kiitollinen saatuaan vanhan Valamon asia- kirja- ja esineluettelon, ker- toi tapaamisestaan Jorma Heikkinen (oik).

VALAMON LUOSTARIN ARKISTO

1. Valamon luostarin ja sen arkiston 800-vuotinen historia	s.1
1.1. Valamon luostarin muodostuminen 1100-luvulla	s.1
1.2. Valamon luostarin tuhoutuminen 1600-luvulla	s.1
1.3. Valamon luostarin kukoistuskauti 1800-luvun lopulla	s.2
1.4. Valamon luostari 1900-luvun alussa	s.2
1.5. Sotien jälkeiset vuodet ja Valamon luostarin evakkomatka	s.3
2. Valamon luostari ja lainsäädäntö	s.4
2.1. Asetus Ortodoksisesta kirkkokunnasta 26.11. 1918 ja Ortodoksisen kirkon kansallisuuskysymys	s.4
2.2. Luostarien ohjesääntö 1932 ja luostarien valvojan ohjesääntö vuodelta 1936	s.5
2.3. Laki Ortodoksisesta kirkkokunnasta 1969	s.6
3. Valamon luostarin 800-vuoden perinteen omaava arkisto	s.6
3.1. Arkistoviranomaisen tarkastus 7.10.1949	s.7
3.2. Valamon arkiston vuotta 1900 vanhemman asiakirja-aineksen siirto Savo-Karjalan maakunta-arkistoon vuonna 1950	s.7
3.3. Valamon luostarin arkisto Papinniemen kulttuurikeskuksessa 1988	s.9
3.4. Valamon luostarin arkisto osana Uuden Valamon kulttuurikeskusta	s.10
Lähdeluettelo	s.12

Arkistonhoitotutkinnon
kirjoitelma
3.1.1988
Jorma Heikkinen
Uusi-Valamo

1. Valamon luostarin ja sen arkiston 800 - vuotinen historia

Valamon luostari on Suomen vanhimpia toimivia instituutioita. Sen historia ulottuu 1100-luvulle. Tuolloin kaikkialle Venäjän kirkon piiriin syntyi luostareita. Niin myös Karjalaan. Valamon luostaria pidetään yleisesti Karjalan vanhimpana luostarina. Sen tarkkaa synty-aikaa ei tunneta. Lukuisat sodat ja pakomatkat ovat hävittäneet kirjallisen aineiston luostarin ensimmäisistä vuosisadoista (H. Kirkinen 1977 s. 12).

1.1. Valamon luostarin muodostuminen 1100-luvulla

Valamon luostarin varhaishistoriaa joudutaan kokoamaan palapeilinä hyvin erilaisista ja osaksi myöhäisistäkin lähteistä, jotka saattavat olla vielä keskenään ristiriitaisia. Täysin yksimielistä tieteellistä kantaa Valamon luostarin syntyajasta ei ole muotoutunut. Tiedot Valamon luostarin perustamisesta voidaan rajoittaa kahteen keskenään ristiriitaiseen perinteeseen. Toinen on Valamon luostarin perustajajien Sergein ja Hermannin elämäkerta, joka sijoittaa Valamon luostarin perustajien pyhiksi julistamisen alun 1100-luvun jälkipuoliskolle ja toinen on 1600-luvun alkupuolella syntynyt ns. "Lyhyt kroniikka", joka sisältää irrallisen maininnan, että "vuonna 1329 aloitti elämän Valamon saarella Laatokan järvellä vanhus Sergei" (H. Kirkinen 1987 s.67).

Valamon luostari toimi alkuaan pienenä ja köyhänä erämaaluostarina, mutta keskiajan loppupuolella se alkoi vaurastua ja uuden ajan alussa se oli jo rikas suurluostari. Moni hurskas karjalainen lahjoitti maansa ja talonsa luostarille pyytäen veljestöä muistamaan lahjoittajaa esirukouksissa. (kts. lahjoitusten luettelot Valamon luostarin arkistossa ja MMA:ssa). Jopa Venäjän suuriruhtinas kääntyi luostarin puoleen, jotta veljestö olisi muistanut häntä esirukouksin (H. Kirkinen 1982 s. 29-32).

Venäjällä luostarit olivat lähes ainoa sosiaalisen nousun mahdollisuus köyhälle ja koulutusta saamattomalle väestön osalle. Niinpä munkkien ansioluetteloista voidaankin pitkälle 1900-luvulle saakka lukea, että luostarin johtajista igumeeneista alkaen monet pappismunkit ja diakonimunkit olivat luostariin tullessaan kouluja käymättömiä ja usein köyhien maanviljelijöiden lapsia (Kts. Pappien ja munkkien ansioluettelot, Valamon luostarin arkisto).

1.2. Valamon luostarin tuhoutuminen 1600-luvulla

Ruotsin ja Venäjän väliset sodat tuhosivat Latokan Karjalan vaurauden ja hävittivät suuren osan sen kulttuurista. Ns. Pitkän vihan aika 1570-1595 merkitsi ensimmäistä taantumisen vaihetta. Ruotsalais-suomalaiset joukot tekivät hyökkäyksiä Valamon maille 1570-luvun lopulla ja vuonna 1581 ne surmasivat luostarissa 37 munkkia ja 47 maallikkoa. 1611 ruotsalais-suomalainen sotajoukko hyökkäsi Jaakko de la Gardien johdolla Valamoon tuhoten sen täydellisesti (Arkkimandriitta Panteleimon 1987 s.7). Näissä vaiheissa ilmeisesti Valamon luostarin varhaisin arkistoaines tuhottiin, niin ettei jälkipolville siitä ole säästynyt mitään. 1710-1711 Pietari Suuri valloitti Laatokan Karjalan.

Vuonna 1716 tsaari antoi määräyksen Valamon luostarin jälleen rakentamisesta (H. Kirkinen 1982 s. 29-32).

Valamon arkistossa ei ole asiakirjoja kuitenkaan aivan 1700-luvun alkuvuosikymmeniltä. Syy tähän löytyy 3.4. 1754 tapahtuneesta tulipalosta, joka tuhosi myös luostarin arkiston. 1700-luvun puolivälin jälkeen alkavat ensimmäiset säilyneet asiakirjasarjat Valamon luostarin arkistossa. (kts. MMA:n laatima arkistoluettelo MMA:ssa olevasta Valamon luostarin arkiston osasta.)

1.3. Valamon luostarin kukoistuskausi 1800-luvun lopulla

1800-luvun loppua kohden Valamon luostarin veljestö kasvoi tasaisesti. Luostaria laajennettiin ja uudistettiin. 1800-luvun loppupuoli oli Valamossa runsaan ja monipuolisen rakennustyön aikaa. Igumeeni Damaskinin (Igumenina 1839-1881) johdolla Valamon luostarin lähisyyteen oli kohonnut seitsämän erakkolaa, skittaa omine kirkkoineen ja munkkien asuntotaloineen. Valamoon rakennettiin mm. hotelli ja majatalo köyhille pyhiinvaeltajille. Rakennustöitä ei tehty vain Valamossa. Pietariin rakennettiin kivinen vuokratalo, Sortavalaan rakennettiin kirkko ja Moskovaan rukoushuone. Igumeni Damaskinin jälkeen Valamon rakennustyö jatkui vilkkaana. Mm. Igumeni Gabrielin hallintokaudella luostarille nousi neljä uutta kirkkoa (Larisa Mustonen 1982, s.69-76). Tämä laajamittainen rakentaminen on nähtävänä myös Valamon luostarin arkistossa, jonne on kertynyt runsas asiakirjamäärä, pöytä- ja tilikirjoja rakentamisen eri vaiheista. Näistä asiakirjoista pääosa on Mikkelin maakunta-arkistossa.

Luostarin kukoistus 1800-luvun lopulla ilmeni myös henkisenä rakennustyönä. Tästä työstä esimerkkinä on sen monipuolinen kirjallinen työ. Luostarin kirjastoon kuului noin 30 000 nidettä. Sen lisäksi runsas käsikirjoitusten määrä on vieläkin nähtävänä Valamon luostarin arkistossa. Niitä on noin 11 hyllymetriä sijoitettuna arkistotiloihin. Tämä on ehkä arvokkain osa Valamon luostarin arkistoa.

1.4. Valamon luostari 1900-luvun alussa

Valamon luostari ei ollut erityisesti karjalainen luostari. Yhtä vähän se oli pelkästään venäläisen kansanheimon luostari. Pääinvastoin luostari oli sulatusuuni, jossa jatkuvasti oli eri heimojen ja eri kansojen piiristä tulleita luostariveljiä, Venäjän imperiumin eri osista (Isä Ambrosius 1982, s.40). Luostarielämä ei kuitenkaan vetänyt puoleensa moniakaan suomalaisia kilvottelijoita. Valamossa ja Konevitsan luostareissa oli 1892 vain kaksi veljestön jäsentä, jotka olivat tulleet Suomen alueelta, Viipurin läänistä. (Otset o sostojanii finlandskoj eparhii za 1892 g. Fond 796, op. 442, d. 1426 (Ts GIASSR).

Suomen itsenäistymisen jälkeen rajat sulkeutuivat. Venäjältä ei enää voinut hakeutua Valamoon luostariin. Eikä muualtakaan ulkomailta, sillä uskonnonvapauslaissa (267/1922) sen 11. pykälässä ulkomaalaisilta kiellettiin noviiseiksi ryhtyminen samoin kuin uusien luostarien perustaminen. Tämä alkoi vähitellen näkyä 1920- ja 1930-luvuilla veljestön vanhenemisena ja lukumäärän harvenemisena (kts. Veljestön luettelot, Valamon luostarin arkisto MMA:ssa ja Uudessa Valamossa).

Valamon luostari jatkoi toimintaansa Laatokan Valamossa vuoteen 1940. Se oli huomattava matkailu ja turistikohte, jonne matkansa suuntasivat monet ei ortodoksisetkin suomalaiset. Luostarin matkustajalaivat "Valamon luostari", "Otava" ja "Sergei" kuljettivat

matkailijoita Valamon luostariin. Heidän joukossaan Valamon luostaria ja sen kaunista luontoa ihailivat monet tunnetut taiteilijat, kirjailijat ja muut julkisuuden henkilöt. Valamon luostarin arkistossa on valokuvakokoelmia, jotka sisältävät kuvia Valamon maisemista, sen rakennuksista ja siellä eläneistä munkeista. Valamon luostarin kirkoista ja muista rakennuksista on säilynyt myös lukuisa sarja piirustuksia.

1.5. Sotien jälkeiset vuodet ja Valamon luostarin evakkomatka

Talvisota katkaisi Valamon luostarin perinteisen elämäntyylin. Helmikuun alussa 1940 luostari evakuoitiin. Luostarin arkisto oli jo vuoden 1939 aikana kuljetettu säkeissä ensin Suolahteen ja sieltä Papinniemeen (Kts. Akti 9/1949 Valamon luostarin arkisto). Raskas ja vaivalloinen matka Keski-Suomeen Kannonkosken pitäjään alkoi. Uuden sijoituspaikan etsiminen aloitettiin mahdollisimman pian ja jo kesäkuussa 1940 luostarin johto osti Saastamoisen yhtymältä Papiniemen kartanon Heinävedeltä. Siihen kuului noin 300 hehtaaria maata, josta 50 hehtaaria oli peltoa. Kauppahinnan luostari pystyi maksamaan omista varoistaan (Isä Ambrosius 1852, s.54).

Suomen kaikki neljä ortodoksista luostaria Valamon, Konevitsan ja Petsamon miesluostarit sekä Lintulan naisluostari, jäivät luovutetulle alueelle. Luostareissa oli tällöin asukkaita 180 (Komiteamietintö 33/1948, s.22-23). Jälleenrakennusta pohtinut Kairan komitea katsoi, että luostarit olivat jälleenrakennusasiassa seurakuntia edullisemmassa asemassa. Vahinkoa luostareille oli arvioitu 277,5 miljoonan markan edestä ne olivat saaneet korvausta 31 miljoonaa markkaa. Näillä varoilla luostarit olivat hankkineet Petsamon luostaria lukuunottamatta sijoituspaikakseen maatilat. Kuitenkaan niiden varoilla ei voitu jälleenrakennusta toteuttaa. Uusia jäseniä ei tilanpuutteen takia voitu luostareihin ottaa, ja kun ei ollut työkykyisiä jäseniä, piti palkata työvoimaa luostarin ulkopuolelta. Kairan komitea katsoi, että kirkkokunnan olisi siksi tuettava luostareita valtion varoin yleisen rahaston kautta (Komiteamietintö 33/1948, s.25-26). Luostarit jäivät siten jälleenrakentamista koskeneen lain ulkopuolelle (Laki Suomen kreikkalaiskatolisen kirkkokunnana jälleenrakentamisesta 26/1950) (kts. Tapio Mustonen 1980 s.95). Papinniemeenkään ei noussut uutta kirkkoa tai arkistolle käyttökelpoisia tiloja vaan osa arkistosta oli jopa viljankuivaaomon vintillä, jonka katon raoista vesi pääsi valumaan asiakirjojen päälle (kts. Akti 9/1949, Valamon arkisto).

Luostarin veljestö koki Heinäveden Papinniemen väliaikaiseksi paikaksi luostarille. He odottivat pikaista paluuta Laatokan Valamoon. Kun heille alkoi selvitä paluumahdollisuuden peruuttamaton puuttuminen, valtaisi veljestön masennus, joka ikääntyneille munkeille oli lähes ylivoimaista. Sotien jälkeisinä vuosina veljestön jäseniä haudattiin läheiselle luostarin hautausmaalle vuosittain useita (kts. luettelo kuolleista 1946-1968, Valamon luostarin arkisto).

Yhdessä jälleenrakennusvarojen puuttumisen ja vallinneen apatian kanssa Valamon jälleenrakentaminen siirtyi aina 1970-luvulle saakka, jolloin alkoi Valamon luostarissa uusi kasvun ja rakentamisen vaihe. Uusi kirkko nousi Papinniemeen ja kokonainen rakennusten sarja rakennettiin luostarin alueelle. Näistä huomattavimpia on 1984 valmistunut kulttuurikeskus, jonka suojissa ovat myös ajanmukaiset arkistotilat.

2. Valamon luostari ja lainsäädäntö

Valamon luostari tuli virallisesti osaksi Suomea, kun Karjala liitettiin vuonna 1812 muuhun Suomeen. 1700-luvun lopulla annetuissa uskontunnustusten toimintaa sääntelevissä suvaitsevaisuus säädöksissä kiellettiin munkki- ja nunnakunnat sekä yleensä luostarilaitos (R.G. Modee 1799-1802 s. 138-147). Kun Suomessa astuivat vuonna 1888 voimaan uudet ns. eriuskolaissäädökset, niissä ei kumottu näitä kieltoja, vaan luostareiden perustaminen oli maassamme kielletty periaatteessa pitkälle itsenäisyyden aikaan asti. (H. Koukkunen 1977 s.181). Valamon lisäksi Suomen suurruhtinaskunnassa toimi kaksi muutakin luostaria, nimittäin Konevitsan ja Lintulan luostarit. Näiden toiminnan rajoittamiseen eivät viranomaiset kuitenkaan ryhtyneet. Tähän vaikuttivat ennenmuuta se, että hengellisen hallinnon alalla Suomen kreikkalaiskatollinen kirkko oli katsottava venäläiseksi laitokseksi yhdeksi Venäjän autokefaalisen kirkon monista hiippakunnista (U.V. Setälä 1966 s.7).

Vanhastaan Pietarin hiippakuntaan kuuluvista Suomen kreikkalaiskatollisista seurakunnista ja luostareista muodostettiin Venäjän korkeimman kirkollisen vallan vuonna 1892 tekemään aloitteeseen perustuen vuoden 1896 alusta erillinen "kreikkalaisvenäläinen" hiippakunta. Sen esipaimen sai Suomen ja Viipurin piispan ynnä arkkipiispan arvonimen. Paikallista kirkollista hallintoa hoiti Viipurissa sijaitseva Suomen hengellinen konsistori (U.V. Setälä 1966 s.6). Sen alaisuuteen kuuluivat myös Suomen suurruhtinaskunnan alueella olevat luostarit.

2.1. Asetus Ortodoksisesta kirkkokunnasta 26.11. 1918 ja Ortodoksisen kirkon kansallisuuskysymys

Jo ennen Suomen itsenäistymistä Ortodoksisen kirkon suomalaisen enemmistön piirissä heräsi kansallinen pyrkimys irrottaa Suomen ortodoksinen hiippakunta omaksi suomalaiseksi kirkokseen Venäjän patriarkaatin holhouksesta. Tämä pyrkimys ilmeni tarpeena jumalanpalveluselämän ja muun kirkon toiminnan suomenkielistämisestä. Ristiriita kirkon venäläisen johdon ja kirkkokansan suomalaisen enemmistön välillä sai jopa kärjekkäitäkin muotoja. Ortodoksisen kirkon suomalaistaminen tuli ajankohtaiseksi Suomen itsenäistymisen yhteydessä, kun Suomen Ortodoksisen kirkon faktiset suhteet Venäjälle katkesivat ja kun Venäjän bolshevikkihallitus aloitti Venäjän Ortodoksisen kirkon ja sen johtaelinten syrjinnän. Suomen ortodoksinen hiippakunta oli saanut rahavaransa Venäjältä. Nyt tätä taloudellista perustaa ei ollut. Ortodoksisen kirkon oli saatava Suomen valtion tuki (kts. U.V. Setälä 1966).

Asian ratkaisi asetus Ortodoksisesta kirkkokunnasta (348/1918). Siinä Ortodoksinen kirkko nostettiin samaan asemaan kuin luterilainenkin kirkkokin. Ortodoksisesta kirkosta tuli toinen kansan kirkoistamme.

Valamon luostariin saakka suomalaistuminen ei kuitenkaan vaikuttanut. Tässä suhteessa sotien jälkeiset vuodet tarjoavat Valamon ja Konevitsan luostarien historiassa mielenkiintoisen; jopa eriskummallisen vaiheen, sillä kirkkokunnan johdon ja luostareiden erimielisyydet olivat johtaneet luostareiden liittymisen Moskovan Patriarkaattiin 1945.

Uudessa Valamossa noudatettiin kirkkoslaavin kielistä jumalanpalveluselämää aina vuoteen 1977 saakka (Isä Ambrosius 1982, s.58). Niinpä myös arkiston asiakirjatkin ovat pääsääntöisesti venäjänkielisiä aina 1960-luvulle saakka.

Suomen ortodoksisen hiippakunnan ensimmäinen arkkipiispa

Antoni oli jo 1800-luvun lopulla vaatinut Valamon luostarin johtoa muuttamaan suuntaa. Hän olisi halunnut jo tuolloin vuosisadan vaihteessa, että Valamon luostarista olisi kehittynyt suomalaisille "ikkuna" ortodoksisuuteen. (Heikki Koukkunen 1977, s.43-53). Tämä arkkipiispa Antonin toive alkoi toteutua vasta vajaan sadan vuoden päästä 1970-luvulla kun Valamon Igumeniksi tuli arkkimandriitta Panteleimon ja hänen myötäan veljestöön alkoi liittyä suomenkielisiä munkkeja.

Tänään voidaan oikeutetusti sanoa, että Valamon luostari palvelee Antonin sille asettamaa tehtävää toimia "ikkunana" ortodoksisuuteen.

Tästä osoituksena on Valamon luostarissa käyneiden vieraiden ja matkailijoiden määrän tasainen kasvu. Myös Valamon luostarin arkistolla tässä tehtävässä voisi olla oma sijansa, jos sen järjestäminen ja luettelointi sekä yhdistäminen Mikkelin Maakunta-arkistossa olevan arkiston osan kanssa suoritetaan loppuun.

2.2. Luostarien ohjesääntö 1932 ja luostarien valvojan ohjesääntö vuodelta 1936

Vuonna 1927 pidetyssä ylimääräisessä kirkolliskokouksessa Suomen kreikkalaiskatollinen kirkkokunta hyväksyi luostareilleen ohjesäännön. Vuonna 1932 opetusministeriö antoi vuoden 1918 asetukseen ja vuoden 1925 muutetun asetuksen 142. pykälään perustuen ohjesäännön päätöksensä N:o 192. Kirkolliskokous hyväksyi vuonna 1936 ohjesäännön luostarien valvojalle. Näissä kahdessa ohjesäännössä määriteltiin luostarien johdon ja valvonnan suhteet.

Luostarin ohjesääntöjen kolmannen pykälän mukaan luostarien korkein johto ja valvonta kuuluu kirkolliskokoukselle. Luostarien elämää valvoo kirkolliskokous kirkollishallituksen antamien kertomusten pohjalta. Ohjesäännössä säädetään munkkineuvostosta ja sen päätettäväksi kuuluvista luostarien sisäisistä asioista ja luostarin viranomaisista samoin kuin luostarielämän ulkonaisesta järjestyksestä, luostarikurista ja luostarielämän säännöistä. Luostarin viranomaisiin luetaan luostarin johtaja, rahastonhoitaja, puvustonhoitaja, valvoja ja rippi-isä. Tarpeen mukaan voi kirkollishallitus määrätä luostariin perustettavaksi vielä varajohtajan ja taloudenhoitajan virat. Yhdessä nämä viranomaiset muodostavat luostarin hallituksena toimivan johtokunnan. Ohjesäännössä määrätään erikseen jokaisen luostarin viranomaisen pätevyysvaatimukset sekä hänen toimivaltansa ja velvollisuutensa.

Luostarien ohjesääntöjen mukaan (26. pykälä) Valamon luostarissa on luostarin ikivanhojen sääntöjen mukaan johtaja valittava ehdottomasti luostarin veljestöstä, ja Valamon luostarin johtajalle kuuluu igumenin arvo, johon liittyy erioikeus kantaa hiipaa ja kunnialahjaksi saatua jalokivillä koristettua rintaristiä. Luostarin johtaja valitaan suljetulla lippuäänestyksellä, johon ottavat osaa luostarin veljestöön kuuluvat Suomen kansalaiset.

Ohjesäännössä ei nimenomaisesti määrätä ketään luostarin viranomaista vastuunalalaiseksi arkistonhoitajaksi. Puvustonhoitajan virasta kylläkin säädetään, että hän toimii kirjastonhoitajana, jolle erityistä kirjastonhoitajaa ole. Hänen vastuualueelleen ohjesääntö lukee myös kaiken kirkko-omaisuuden ja sen luetteloinnisen. Vastuunalaisen arkistonhoitajan määräämisen puuttuminen ohjesäännössä ei sinänsä ole puute, sillä käytännössä kuitenkin ainakin Valamon luostarissa arkistonhoidosto on ollut jonkun munkin vastuulla aina 1950-luvulle saakka, kuten 1950 arkistotarkastuksen

yhteydessä arkistosta vastasi pappismunkki Tarasij. Vastuunalaisen arkistonhoitajan määrääminen ohjesäännössä olisi kuitenkin ehkä tarpeen. Valamon Papinniemiessä olevan arkiston viimeiset kymmenet vuodet osoittavat sen millaiseen epäjärjestykseen arkisto saattaa joutua ellei kukaan siitä tosiasiallisesti hoida. (Ohjesääntöjä koskevat asiakirjat luostarin arkistossa ovat sijoitettu aktiin N:o 33/1932.)

Kirkolliskokouksen 1936 hyväksymässä luostarien valvojan ohjesäännön mukaan nimittää arkkipiispa luostarien valvojaksi munkkineuvoston esityksestä munkkisäätyyn kuuluvan henkilön. Valvojan ohjesäännössä määrätään luostarien valvojan tehtävistä, hänen valvottavikseen määrätystä tehtävistä: Jumalanpalveluselämän valvonnasta, luostarien veljestön elämän valvonnasta ja luostarien tarkastamisesta. Ohjesäännössä määrätään erikseen myös valvojan oikeuksista, joita mm. ovat oikeus tarkastaa kaikkea luostarien sisäistä elämän järjestystä ja sen hengellis-siveellistä puolta koskevia seikkoja.

Nämä kaksi ohjesääntöä on edelleenkin voimassa ja ne määrittelevät siten luostarielämän muodollisen puolen vaikkakin käytännössä asiat ehkä saattavatkin toimia nykyisin jossakin suhteessa aivan toisin.

2.3. Laki Ortodoksisesta kirkkokunnasta 1969

Eduskunta hyväksyi 1969 lain ortodoksisesta kirkkokunnasta (521/1969 (E22)). Tämä korvasi vuoden 1918 asetuksen ja siihen useaan oteeseen tehdyt muutokset joista huomattavimmat ovat vuosilta 1925 ja 1953 (Niilo Karjomaa 1982, s. 179). Laissa Ortodoksisesta kirkkokunnasta sen kolmannessa ja neljännessä pykälässä Ortodoksisen kirkkokuntaan ja sen omaisuuteen luetaan luostarit. Lain 12. pykälässä säädetään erityisestä kirkolliskokouksen hyväksymästä ohjesäännöstä luostareille, josta edellä on lyhyesti mainittu. Ne on olleet voimassa siten 50 vuotta, eivätkä ehkä kaikilta osiltaan enää vastaa nykypäivän vaatimuksia. Näistä eräs on ehkä juuri edellä mainitun vastuunalaisen arkistonhoitajan määrääminen.

3. Valamon luostarin 800-vuoden perinteen omaava arkisto

Se arkistokokonaisuus, joka Valamon luostari 800-vuotisen toimintansa aikana on tuottanut ja muodostanut on arvokas tallenne osana ortodoksisia kulttuuria. Sillä on tässä suhteessa arvoa myös suomalaisen historiantutkimuksen kannalta. Valamon luostarin arkiston vanhin säilynyt asiakirjasarja alkaa 1750-luvulta. (Sarja Julistuksia 1750-1899 yhteensä 125 sidettä MMA:ssa.) Arkiston arvoa nostaa myös se seikka, että toista maailmansotaa edeltäviltä vuosilta ortodoksisen kirkon toimihenkilöiden paperit ovat yleisesti jääneet luovutetulle alueelle. Myös ortodoksisen kirkkohallituksen arkisto on vuoteen 1939 asti osaksi tuhoutunut ja osaksi tutkimukselle kelpaamattomassa kunnossa. (U.V.Setälä 1966, s.207)

Valamon arkiston käyttöarvoa puolestaan alentaa se seikka, että se on kahdessa osassa toinen puoli on Mikkelin maakunta-arkistossa ja toinen Papinniemellä Valamon luostarissa. Kummankin arkistokokonaisuus on vajaa. Kummankin sarjoista puuttuu sieltä täältä osia, jotka ovat jommassa kummassa sijoituspaikassa. Valamon luostarissa olevan arkiston osan käyttöä rajoittaa se ettei sen järjestämistä ja luettelointia ole vielä suoritettu loppuun.

Valamon arkistoa oli hoidettu systemaattisella ja huolellisella

tavalla sotavuosiin saakka, josta alkaa Valamon arkiston asteittainen taantuminen, joka on nähtävissä asiakirjojen ulkoisessa asussa sekä asiakirjojen määrällisenä vähenemisenä sekä myös systemaattisuuden vähenemisenä sarjojen muodostamisessa.

Valamon arkiston syntyyn on vaikuttanut monet luostarin igumeni-johtajista. Heistä huomattavimpana on mainittava ehkä igumeni Damaskinin (luostarin igumenina 1839-1881) toiminta. Hänen toimikautensa aikana alkaa arkisto kasvaa nopeasti. Uusia sajoja syntyy luostarin monipuolisen aineellisen ja henkisen rakennustyön tuloksena. Igumeni Damaskinilta itseltään jää arkistoon mm. runsas lähetettyjen kirjekonseptien sarja (14 nidettä yht. noin 2500 sivua). Toinen huomattava munkki arkistohoidon alalla Valamossa on ollut pappismunkki Juvenaali 1800-luvun lopulla. Hänen toimestaan kirjaston ja arkiston luettelointi ja systemaattinen hoito kehittyivät suuresti. Hänen työnsä on nähtävänä mm. useina kirjastoluotteloina tuolta ajalta. Myös munkki Juvianin nimi on joissakin luotteloissa suurin kirjaimin: "Tämä on munkki Juviaanin omaisuutta". Juvian toimi 1950 luvulle saakka kirjaston- ja myös arkistonhoitajana. Viimeisinpiä vastuullisia arkistonhoitajia Valamon luostarissa oli pappismunkki Tarasij. Hän oli vastuunalaisena arkistonhoitajana kun arkistonsiirto 1950 toteutettiin.

3.1 Arkistoviranomaisen tarkastus 7.10.1949

Savo-Karjalan maakunta-arkistonhoitaja Keijo Astala saapui Uuteen Valamoon lokakuussa 1949 tarkastamaan Valamon luostarin arkiston. Hän saattoi tarkastuskertomuksessaan todeta, että arkiston ulkoasua oli hoidettu huolella. Asiakirjat olivat siistejä ja ne olivat tehty huolella. Asiakirjat olivat nidottu, sidottu tai asetettu sarja- ja vuosimerkinnöin pahvisiin laatikoihin. Asiakirjat olivat järjestetty hyllyköille sarjoittain ja varustettu lipukkein, jotka helpottivat asiakirjojen löytymistä. Kuitenkin Keijo Astala havaitsi luetteloinnin puuttumisen. Asiakirjavihkosia (djela), nykyisin "aktit" sarjaa varten oli kylläkin Astalan havainnon mukaan aakkosellinen hakemisto.

Lausunnossaan Keijo Astala sanoi, että Valamon arkisto olisi syytä järjestää ja luetteloida valtionarkiston kiertokirjeessä N:o 3/1947 esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Sen lisäksi hän ehdotti, että luostarin eri työpaikkojen ja laitosten arkistot erotettaisiin omiksi arkistoikseen. Lopuksi Keijo Astala totesi tarpeen uudesta säilytyspaikasta. (kts. akti N.o 9/1949)

3.2. Valamon arkiston vuotta 1900 vanhemman asiakirja-aineksen siirto Savo-Karjalan maakunta-arkistoon vuonna 1950

Keijo Astalan suorittaman arkistotarkastuksen tuloksena päätettiin vuotta 1900 vanhemmat asiakirjat siirtää turvaan maakunta-arkistoon. Savo-Karjalan maakunta-arkisto kiirehti asiaa kääntymällä myös Ortodoksisen kirkon kirkollishallituksen puoleen. Ilmeinen syy Keijo Astalan kiirehtimiseen oli hänen pelkonsa siitä, että arvokas luostarin arkisto oli vaarassa tuhoutua ja arkistoviranomaisena hänen oli pidettävä huolta asian nopeasta etenemisestä. Kirkollishallitukselta saapui helmikuun 24. 1950 Valamon luostarin johdolle arkkipiispa Hermanin allekirjoittama kirje. Kirjeessään hän pyysi Valamon luostarin johtokuntaa viipymättä täyttämään kirkollishallituksen aiemman kirjelmän 2. joulukuuta 1949 N:o 2661 ja panemaan täytäntöön siinä annetut ohjeet. Vastauksissaan näihin kirkollishallituksen kirjeisiin igumeni Ieronim

pyysi siirtämään arkistonsiirron ajankohtaa kevääseen, koska kylmässä ja pimeässä arkistossa olisi hyvin vaikeata suorittaa vaadittua arkiston luettelointia. Maaliskuussa 1950 hän kirjoitti kirkollishallitukselle kaksi arkistoa koskevaa kirjettä. Ensimmäisessä hän valittaa arkistosiirron viipymistä. Syynä tähän on arkistonhoitajan pitkäaikainen sairaus ja luostarin monivuotisen kanslistin poismuutto. Ja igumeni Ieronim toteaa olevan mahdollonta näissä olosuhteissa luetteloida arkistoa. Toisessa maaliskuun kirjeeseen hän voi jo ilmoittaa kirkollishallitukselle siirron tapahtumisesta. Valamon luostarista oli lähtenyt 28 laatikkoa asiakirjoja, luetteloimattomana, rautateitse Savo-Karjalan Maakunta-arkistolle Kuopioon.

Vanhan Valamon pieteetillä hoidettua arkiston järjestystä ei enää voitu palauttaa. Se oli kadonnut evakkomatkan vaikeuksissa ja sotien jälkeisessä apattisissa tunnelmissa. Valamon luostarin arkiston kiviseinät Laatokan Valamossa olivat vaihtuneet Papinnien maatila-kartanon viljankuivaamon kosteaan ulakkoon ja varastohuoneeseen, jonka seinät olivat erotettu ulkoilmasta vain laudoituksella. (Kts. Keijo Astalan arkistontarkastuskertomus 28/1949 aktissa 9/1949, Valamon luostarin arkisto.) Perustellusti voidaan olettaa Savo-Karjalan arkistonhoitajan toiminnan pelastaneen ainakin osaksi luostarin arkiston.

Vanhaan Valamoon oli jäänyt osa luostarin arkistoa (vuodet 1925-1939). (Kts. Pappismunkki Nestorin kirje N:o 72/1952 Savo-Karjalan Maakunta-arkistolle.) Tämän osan arkistoa olivat venäläiset siirtäneet talvisodan päätyttyä (1940-1941) Viipurin maakunta-arkistorakennukseen Vanhasta Valamosta. Viipurista ne päätyivät sitten Äänekosken kautta Savo-Karjalan maakunta-arkistoon Kuopioon. Näin Papinniemestä 1950 siirretty osa ja Viipurin kautta tullut osa muodostavat Mikkelin maakunta-arkistossa tänään yhteensä 41 hyllymetriä käsittävän arkiston, joka on luetteloitu ja järjestetty paljolti juuri niiden periaatteiden mukaan, jotka Keijo Astala esitti tarkastuskertomuksessaan N:o 28/1949. Vanhassa Valamossa ollutta arkiston järjestystä ei ollut, eikä ole enää mahdollista palauttaa. Valamon luostarin arkistot Mikkelin maakunta-arkistossa ja Uudessa Valamossa eivät yhdessä kuitenkaan muodosta täydellistä arkistokokonaisuutta. Arkkimandriitta Panteleimonin vieraillessa loppukesästä 1987 Vanhassa Valamossa sai hän museotiloissa nähdä lasivitriinin alla vanhan luostarin arkistoon kuuluneen tilikirjan. Igumeeni Panteleimonin mukaan Petroskoissa on arkistoituna Vanhan Valamon asiakirjoja, jotka olivat jääneet evakuoimatta veljestön lähtiessä pitkälle evakkomatkalleen 1940. Näiden Petroskoissa olevien luostarin asiakirjojen joukossa on mm. igumeni Haritonin laaja kirjeenvaihto.

Mikkelin maakunta-arkistossa oleva Valamon luostarin arkisto on järjestetty valtionarkiston antamien ohjeiden mukaan pääsarjoittain ohjeellisen arkistokaavan mukaan. Luostarin eri työpajojen ja laitosten, kuten esim. talousosasto on errotettu omiksi kokonaisuuksikseen ja ryhmitelty pääsarjoittain aikajärjestykseen. Rakentamista koskevat asiakirjat ovat jaettu kahteen osaan toisaalta ne muodosta rakentamista koskevat pöytäkirjat pääsarjassa C ja tiliasiakirjat pääsarjassa G.

Maakunta-arkistossa suoritettu järjestämis- ja luettelointityö on tehty valtion viranomaisten arkistoja koskevien arkistoperiaatteiden mukaan perinteiseen tapaan. Tämä sinänsä ei välttämättä ehkä kaikilta osilta ole tehnyt oikeutta Valamon luostarin arkistolle. Kuitenkin se on ollut ainut vaihtoehto sillä arkistosiirtojen yhteydessä ei toimitettu arkistonmuodostajan itsensä tekemää arkistoluetteloa, josta alkuperäinen järjestys olisi saattanut käydä ilmi. Myös toinenkin syy on saman suuntainen. Se juontuu luostarin

evakko vuosien vaikeuksiin. Ikääntynyt veljestö ei jaksanut enää uskoa asiakirjojensa arvoon. Tätä kuvaa igumeni Ieronimin kirje Savo-Karjalan Maakunta-arkistolle huhtikuussa 1952 N:o 72, jossa hän kirjoittaa, että puuseppien työhuoneessa on arkistokaappi, jossa on tilikirjoja vuosilta 1900-1925. Igumeni kirjoittaa: "Mielletämme tilikirjoilla ei ole suurta arkistollista arvoa, mutta mielihyvin lähetämme ne Teidän säilytettäväksi, jos niin haluatte."

3.3. Valamon luostarin arkisto Papinniemen Kulttuurikeskuksessa 1988

Valamon luostarin arkisto Uudessa Valamossa on tänään modernissa, ajanmukaisissa ja arkistotiloilta vaadittavat normit täyttävässä arkistotilassa kirjastorakennuksen alakerrassa. Paksun pankkiholviovien takana olevassa arkistotilassa on ensiluokkaiset liukuhyllyköt sekä teräslevystä tehdyt kiintohyllyt, joissa on tilaa yhteensä 180 hyllymetriä, tästä 50 cm syvää hyllykköä on 26 metriä. Sen lisäksi arkistossa on kortistolaatikostoa 10 metriä yhteensä 96 kortistolaatikkoa, josta osa on A4 kokoisia. Sen lisäksi arkistotilassa on lokerikkoo 3 metriä. Nykyisessä arkistotilassa on siten runsaasti tilaa uudelle materiaalille sillä sinne sijoitettu aines on yhteensä noin 65 hyllymetriä. Tämä jakaantuu seuraavasti:

1. Arkistoaines:	
a) vanhaa ennen 1938	22 m
-tästä akteja 10 m	
b) uutta 1938 jälkeen	15 m
-tästä tositteita 10	
2. Muu aines:	
a) painettuja kirjoja	6 m
b) nuotteja ja kaanoneita	5 m
c) käsikirjoituksia	11 m
d) valokuvakokoelmia	2 m
e) piirustuksia ja karttoja	½ m
f) inventoimatonta arkistoa	3 m
g) muuta;kasvisto ym.	½ m
Yhteensä:	65 m

Arkiston vuosittainen kasvu: n. 1 m, josta suurin osa tositteita. Seulontatarve: Suurin osa tilitositteista, joita arkistossa on n. 10 hyllymetriä voidaan kirjanpitolain nojalla hävittää. Kuutta vuotta vanhempi tilitositeaineisto voidaan hävittää. Arkistotilaa voidaan vapauttaa myös siirtämällä painetut kirjat sekä mahdollisesti myös nuotit ja kaanonit kirjaston säilytystiloihin.

Valamon luostarin Papinniemellä olevasta arkistosta laadittu inventointiluottelo on osittain epätäydellinen. Siitä puuttuu joitakin yksittäisiä asiakirjoja sekä muu aineisto joka on sijoitettu arkistoon, kuten nuotit, käsikirjoitukset, piirustukset jne. Inventointiluettelossa on huomautussarakkeessa viitattu Mikkelin maakunta-arkistossa oleviin sarjoihin ja niiden signumeihin (Pää- ja alasarjatunnukseen). Nämä huomautukset ovat tarpeen kun vertaa MMA:n Valamon luostarin arkiston luetteloa Papinniemellä olevaan luostarin arkistoon. Niistä voi nähdä kuinka sarja jatkuvat alukupäältä tai loppupäältä tai molemmista jommassa kummassa arkistossa.

Tähän mennessä arkiston järjestäminen on päässyt vaiheeseen jolloin suurin osa arkistoaineksesta on inventoitu ja se on luetteloitu inventointiluetteloksi. Asiakirjat on asetettu sarjoittain

evakko vuosien vaikeuksiin. Ikääntynyt veljestö ei jaksanut enää uskoa asiakirjojensa arvoon. Tätä kuvaa igumeni Ieronimin kirje Savo-Karjalan Maakunta-arkistolle huhtikuussa 1952 N:o 72, jossa hän kirjoittaa, että puuseppien työhuoneessa on arkistokaappi, jossa on tilikirjoja vuosilta 1900-1925. Igumeni kirjoittaa: "Mielletämme tilikirjoilla ei ole suurta arkistollista arvoa, mutta mielihyvin lähetämme ne Teidän säilytettäväksi, jos niin haluatte."

3.3. Valamon luostarin arkisto Papinniemen Kulttuurikeskuksessa 1988

Valamon luostarin arkisto Uudessa Valamossa on tänään modernissa, ajanmukaisissa ja arkistotiloilta vaadittavat normit täyttävässä arkistotilassa kirjastorakennuksen alakerrassa. Paksun pankkiholviovien takana olevassa arkistotilassa on ensiluokkaiset liukuhyllyköt sekä teräslevystä tehdyt kiintohyllyt, joissa on tilaa yhteensä 180 hyllymetriä, tästä 50 cm syvää hyllykköä on 26 metriä. Sen lisäksi arkistossa on kortistolaatikostoa 10 metriä yhteensä 96 kortistolaatikkoa, josta osa on A4 kokoisia. Sen lisäksi arkistotilassa on lokerikkoo 3 metriä. Nykyisessä arkistotilassa on siten runsaasti tilaa uudelle materiaalille sillä sinne sijoitettu aines on yhteensä noin 65 hyllymetriä. Tämä jakaantuu seuraavasti:

1. Arkistoaines:	
a) vanhaa ennen 1938	22 m
-tästä akteja 10 m	
b) uutta 1938 jälkeen	15 m
-tästä tositteita 10	
2. Muu aines:	
a) painettuja kirjoja	6 m
b) nuotteja ja kaanoneita	5 m
c) käsikirjoituksia	11 m
d) valokuvakokoelmia	2 m
e) piirustuksia ja karttoja	½ m
f) inventoimatonta arkistoa	3 m
g) muuta;kasvisto ym.	½ m
Yhteensä:	65 m

Arkiston vuosittainen kasvu: n. 1 m, josta suurin osa tositteita. Seulontatarve: Suurin osa tilitositteista, joita arkistossa on n. 10 hyllymetriä voidaan kirjanpitolain nojalla hävittää. Kuutta vuotta vanhempi tilitositeaineisto voidaan hävittää. Arkistotilaa voidaan vapauttaa myös siirtämällä painetut kirjat sekä mahdollisesti myös nuotit ja kaanonit kirjaston säilytystiloihin.

Valamon luostarin Papinniemellä olevasta arkistosta laadittu inventointiluottelo on osittain epätäydellinen. Siitä puuttuu joitakin yksittäisiä asiakirjoja sekä muu aineisto joka on sijoitettu arkistoon, kuten nuotit, käsikirjoitukset, piirustukset jne. Inventointiluettelossa on huomautussarakkeessa viitattu Mikkelin maakunta-arkistossa oleviin sarjoihin ja niiden signumeihin (Pää- ja alasarjatunnukseen). Nämä huomautukset ovat tarpeen kun vertaa MMA:n Valamon luostarin arkiston luetteloa Papinniemellä olevaan luostarin arkistoon. Niistä voi nähdä kuinka sarja jatkuvat alukupäältä tai loppupäältä tai molemmista jommassa kummassa arkistossa.

Tähän mennessä arkiston järjestäminen on päässyt vaiheeseen jolloin suurin osa arkistoaineksesta on inventoitu ja se on luetteloitu inventointiluetteloksi. Asiakirjat on asetettu sarjoittain

vuosijärjestyksessä summittaiseen pääsarjottaiseen järjestykseen liukuhylyille inventointiluettelon sijoituspaikka merkinnän mukaisesti. Sarjat on varustettu lipukkein, joista käy selville asiakirjasarjan nimike, joka on merkitty inventointiluetteloon. Tämä on tehty, jotta henkilö joka hallitsee venäjänkielisen asiakirjaineksen järjestämisen voisi vähemmällä vaivalla järjestää ja luetteloida arkiston loppulliseen järjestykseen. Tätä työtä on kuitenkin syytä odottaa kunnes on saatu varmuus siitä miten MMA:ssa ja Papinniemessä olevat arkistonosat yhdistetään.

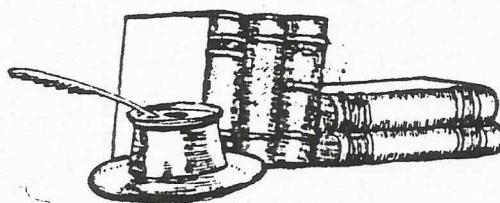
Papinniemellä oleva luostarin arkisto on säilynyt pääosin melko hyvässä kunnossa. Vanhojenkin jopa 1700-luvun lopulta olevien asiakirjen luettavuus on melko hyvä. Sen sijaan muutamien myöhemmiltä vuosisadoilta, lähinnä 1900-luvun alusta olevien asiakirjen kunto edellyttäisi konservointia. Eräs tällainen asiakirja on aktien hakemisto 1910-1961. Se pitäisi ehdottomasti sidotuttaa uudelleen, sillä se on keskeinen väline haettaessa laajasta aktien sarjasta jotakin asiakirjavihkoa. Se pitäisi ehkä myös kääntää suomeksi kokonaisuudessaan. Osa siitä onkin suomennettu nimittäin vuodet 1940-1955. Tämä saattaisi helpottaa venäjänkieltä taitamattoman tutkijan materiaalin etsintää.

3.4. Valamon luostarin arkisto osana Uuden Valamon kulttuurikeskusta

Valamon luostari on tänään "ikkuna" ortodoksisuuteen ja bysantin rikkaaseen perinteeseen ja kulttuuriin. Tässä tehtävässä luostarin arkistolla saattaisi olla merkitystä, mikäli se kykenisi palvelemaan niitä ihmisiä, jotka tarvitsevat aitoja dokumentteja ortodoksisesta uskosta, elämästä luostarissa, Laatokan Valamon maisemista ja rakennuksista ja ylipäätään siitä laajasta historiasta joka luostarin elämään on liittynyt. Ensimmäisenä askeleena kohti tätä pitäisin Mikkelin maakunta-arkistossa olevan luostarin arkiston palauttamista luostarin omaan arkistoon. Tämä olisi välttämätöntä myös luostarin veljestön kannalta, joka 1970-luvulta lähtien on aktiivisesti osallistunut moninaisten Vanhaa Valamo ja sen luostarielämää kuvaavien teosten julkaisemiseen. Se olisi välttämätöntä myös siksi, että veljestön piirissä on myös historian tutkimusta suorittavia veljiä, kuten esim. veli Hariton, joka on tekemässä lisenssiaattiväitönsä Valamon taloushistoriaa sivuavasta aiheesta. Arkkimandriitta Panteileimon on mm. tehnyt Leningraadin hengellisessä akatemiassa kandidaatti työnsä käyttäen hyväkseen Valamon arkistoa. Uskon, että arkistojen yhdistämisestä olisi hyötyä myös tulevaisuudessa luostarin johdolle. Onhan mm. Igumeeni Panteileimon kirjoittanut laajasti Valamon luostarin aikaisempien igumeenien hengellisestä työstä, kuten mm. igumeni Gabrielin elämästä. Toisena esimerkkinä voisi mainita vaikkapa 1987 julkaistun arkkimandriitta Panteileimonin kirjoittaman teoksen "Vanha Valamo".

Myös luostarissa viipyvillä ulkomaisille tutkijoille yhtenäisen luostarin arkisto on välttämätön. Myös arkistolliset seikat vaativat arkistonosien yhdistämistä. Uudessa Valamossa olevaa arkistoa ei voida mielekkäällä tavalla järjestää ja luetteloida ellei sen vanhempaa (ennen 1938) osaa yhdistetä Mikkelin maakunta-arkistossa olevaan osaan. Luontevinta on tietenkin se, että Mikkelissä oleva arkisto siirretään takaisin luostariin. Tähän on olemassa materiaaliset edellytykset. Luostarin arkistotilat

ovat nyt ensiluokkaiset. Ainoa merkittävä puute tällä hetkellä on se, ettei luostarissa ole arkistoalaa tarkemmin tuntevaa henkilöä, joka voisi alkaa hoitaa arkistoa, ellei sitten joku veljestön jäsen joka hallitsee venäjän kielen ja jolla on taipumusta arkistossa tehtävään työhön, ota vastuulleen luostarin arvokkaan arkiston hoitoa.

Lähdeluettelo:

Lait ja komiteamietinnöt:

Laki Suomen kreikkalaiskatollisen kirkkokunnan jälleenrakentamisesta 26/1950.
 Uskonnonvapauslaki 267/1922
 Laki Ortodoksisesta kirkkokunnasta 561/1969 (E 22)
 Komiteamietintö N:o 33/1948
 Opetusministeriön päätös N:o 192/1932: Luostarien ohjesääntö
 Luostarien valvojan ohjesääntö 1936: Ortodoksisen kirkkokunnan kirkolliskokouksen päätös 1936.

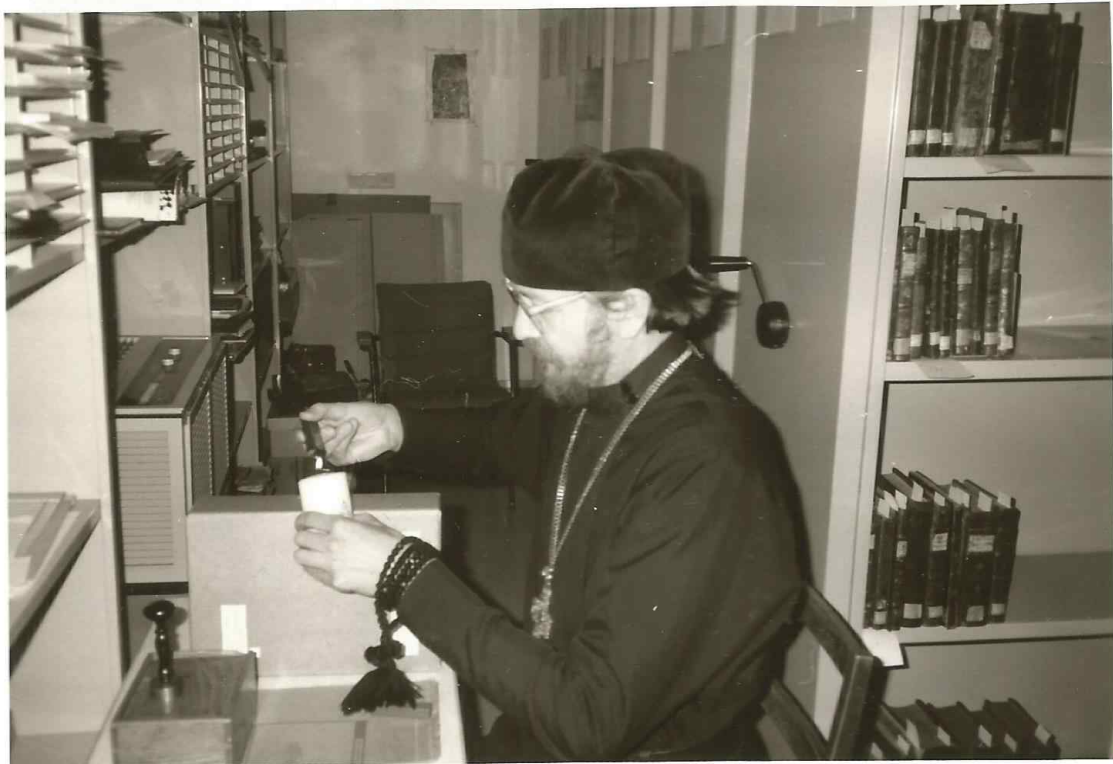
Arkistolähteet:

Valamon luostarin arkiston arkistoluettelo, Mikkelin Maakunta-arkisto, Mikkeli.
 Valamon luostarin arkisto Uudessa-Valamossa.
 Mikäli viitteessä on viitattu vain Valamon luostarin arkistoon tarkoitetaan sillä Uudessa Valamossa olevaa arkistoa.

Muut lähteet:

Isä Ambrosius: Luostari Isosta vihasta nykyaikaan, Valamo ja sen sanoma. Helsinki 1982.
 Niilo Karjomaa: Kirkon järjestysmuoto ja hallintoelimet, seurakuntahallinto, Ortodoksinen kirkko Suomessa, Pieksamäki 1982.
 Heikki Kirkinen: Ortodoksisen uskon Karjalaan tulon 800-vuotis muisto, Valamon Juhlakirja, Pieksamäki 1977.
 Heikki Kirkinen: Valamon luostarin synty ja varhaisvaiheet, Valamo ja sen sanoma, Helsinki 1982.
 Heikki Kirkinen: Bysantin perinne ja Suomi, Joensuu 1987.
 Heikki Koukkunen: Suomen valtiovalta ja kreikkalaiskatolliset 1881-1897, Helsinki 1977.
 Heikki Koukkunen: Arkkipiispa Antoni ja luostarilaitos, Valamon Juhlakirja, Pieksamäki 1977.
 R.G. Modee: Utdrag utur alle ifrån den 7. Dec. 1718 (till 1794 års slut utkomme bubliique handlingar...XI Stockholm 1783 ja XII Stockholm 1799-1802.
 Larisa Mustonen: Rakennushistoriallisia tapahtumia, Valamo ja sen sanoma, Helsinki 1982.
 Tapio Mustonen: Ortodoksisen kirkkokunnan jälleenrakentaminen, Joensuu 1980.
 Otset o sostajanii finlandskoj eparhii za 1892 g. Fond 786 op. 442 d. 1426 (Ts GIA SSR).
 Arkkimandriitta Panteleimon: Vanha Valamo, Oulu 1987.
 U.V.Setälä: Kansallisen ortodoksisen kirkkokunnan perustamiskysymys Suomen politiikassa 1917-1925, Porvoo 1966.
 Valamon Juhlakirja: Pieksamäki 1977.

A.P. nimeltä a.p. Passolin arkiston 1/1, 1990

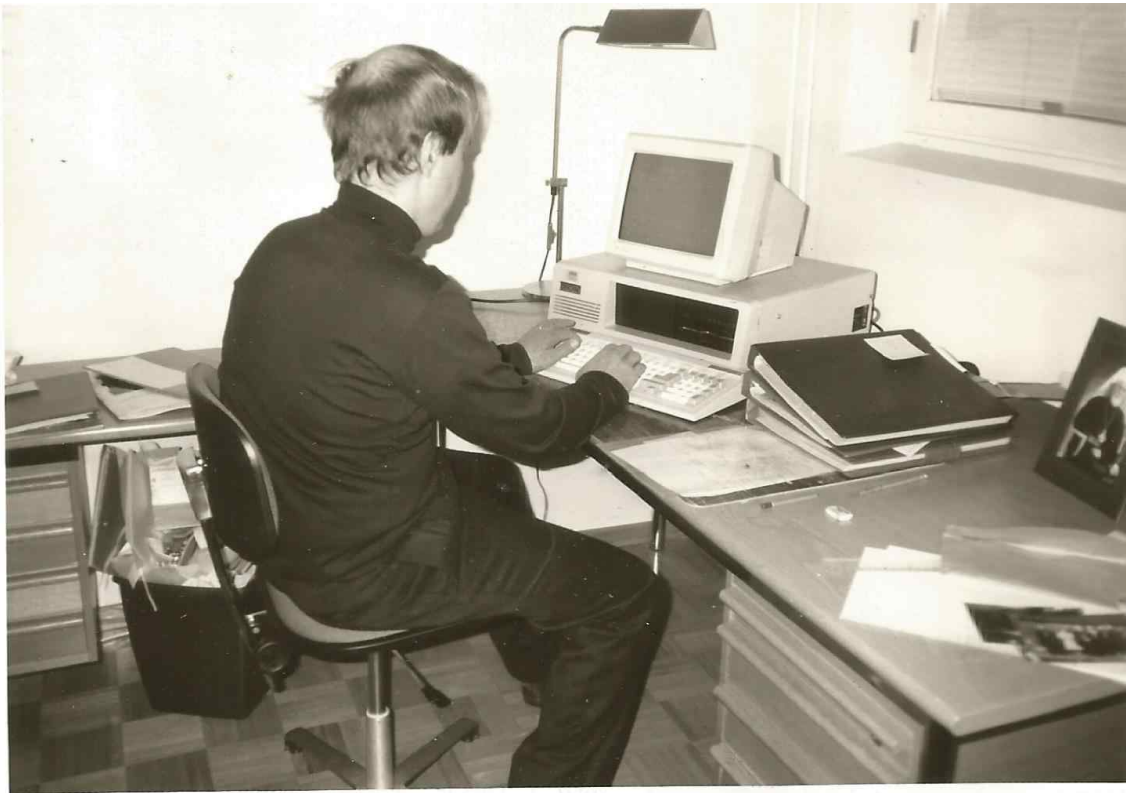

LAATII N:o 4. Vuosi 1943.

Sisältää:

- Kansiot n:o
1. Sekalainen kirjeenvaihto.
  2. Kirjeenvaihto kirkollisten elinten ja laitosten kanssa.
  3. Valamon luostarin veljestö vuonna 1943.
  4. Vuosikertomukset, tilitykset ja tilastolliset tiedot.
  5. Kansanhuoltoasioita ja työvoimaa koskeva kirjeenvaihto.
  6. Liikekirjeenvaihto kauppojen, pankkien, muiden laitosten ja henkilöiden kanssa.
  7. Kirjeenvaihto sotilashallintoelinten kanssa.
  8. Sotilaskäytössä olevat V/ln rakennukset ja niiden korvaus.
  9. Palo- ja tapaturmavakuutukset.
  10. Verot ja niiden luontoiset maksut. Uhrilippaat ja kolehdit.
  11. Jaakkiman kunnan v. 1942 V/ln määräämistä kunnallisverosta virinnyt riitajuttu.
  12. V/ln "Sergij"-laivan armeijalle myynti.
  13. Keräys kirkkojen rakentamiseksi Karjalan ortodoksiselle väestölle.
  14. V/ln asukkaiden evakuoointia koskeva kirjeenvaihto.
  15. "Laatokan-Karjalan Kansanyliopiston" osakemerkintä.
  16. Luettelo Viipurin Maakunta-arkistossa olevasta V/ln arkistomateriaalista ja sitä koskeva kirjeenvaihto.
  17. Luostarien valvojan pm. Isaakin arkiston v. 1943 alkaen.

Arkiston muodostaja: Valamon luostari		①
Tehtävät ja kertyvät asiakirjat: ②	Asiakirjojen kirjaamis- tai rekisteröinti tarve: ③	
	<u>Hakemisto / PEO:</u> / ARKLUE / VALOINU / ARKART / ARKKIRJ / PAAVALI	
<u>Valmistus:</u>		
21.8/ ~ 28.11. 1989		
2.4 - 30.4. 1989		

VALAMOA KOSKEVAT TEKOTIEDOSTOT

Käyttäjätunnus: JH

Hakemisto \teko\1991A:

Asiakirja / Asettelumalli	Talletettu	Muutettu	Sivuja
VALAMO-VALOKUVAT	14.09.91		15
VALAMON ARKISTO	14.09.91		13
ARKISTOLUETTELO	14.09.91		61
Valamon luostarin arkisto			
VALAMOARTIKKELI	14.09.91		4
Turun Sanomille			
MITÄ MTKL:SSÄ ON TEHTÄVÄ	14.09.91		3
Alustus Samy-seminaarissa			
TYÖSELOSTUS	14.09.91		1
Valomon arkisto			

Tiedostot WP tiedostojen

/ ARKART = Arkisto juttu TS: in

/ ARKLUE = Arkisto luettelo

/ PAAVALI = Pannan arkistoluettelo

/ VALOINU = valokuva-ain in luettelo

